

(Szabó Lőrinc: Föld, erdő, Isten.)

Szabó Lőrinc a Babits utáni generáció tagja. Az az idő vetette őt is fölszínre, amelyben a *Nyugat* forradalmisága már kezdett merevebb formákba és tartalomba szűkülni és itt is, amott is mutatkoztak új esirázások jelei. A futuristák egyetlen tehetséges tagja, *Kassák* Lajos irodalmi anarhiával próbált mindent megújítani. Ma már ő is a múlté. Fiatalok új folyóiratokat alapítottak — *Magyar Irás*, — mert túlságosan »konzervatív«-nak érezték a *Nyugatot*.

Szabó Lőrinc — a fiatalok között is öreg lélekkel — a cenaculum berkeihez csatlakozott. Startolása az irodalmi kultúra jegyében történt, ezért nem is jutott soha a futurizmus és nihilizmus zsákutcájába. Műfordításokon próbálta ki költői erejét, mint Babits. Egy keleti költő zártformaművészetébe, Shakespeare szonettjeinek barokk foglalatába élte bele magát. Most, hogy kiadott egy önálló verskötetet, nyilvánvaló lesz, mennyi szava van neki magának is. Szabó Lőrinc a kifejezés eredeti és teremtő művésze maradt, de a nyelv kidobott lávaretege alatt tűzhányó lappang a verselben. Végtelenülérzékeny, gondolatokra érzelmi hullámzásokkal reagáló lélek, kompozíciója a ritmikus próza monoton zenéjében erőtlenedik el, de amint ez a fáradt dekadencia időnkint föl-föl hullámosodik, abban az erőnekjátéka nyilvánul meg. Komplikált, talán túlságosan is intellektualista költő Szabó Lőrinc, a földhöz-röghöz viszszatérése csak mélyebbre árnyékolja arcán intellektualizmus vonásait. Magába öleli a primitív érzések szeretetét és a modern kultúra szkepszisét, az élet optimizmusát és a halál beteg szépségeit, a klasszicizmus gögjét és a gyermeki boldogságot, amely elárad Perugino oszlopcsarnokának áhitatos esődjén, ismeri Walt Whitman forradalmiságát, Francis James szókultuszát, Stefan George arisztokrata világát és ha magára ölti is a hallgatás, a szimbólikus kifejezésmód takaróját, címetlen versei fölé szeretnők odairni: Az Ember kétségbeesése, Jobb meghalni, Temetőbe menekülés, Ertelem és ösztöniség, Kommün után (vagy alatt?), Némóság fegyencel, És mégis . . . , Visszavonulás a fórumról, A leláncolt Ember, Új Timeon, A régi istenek, Pantheizmus, Emberi szó a viharban. Ezek a rákényszerített címek már a versek világnézetét leplezik le a kritikus megérzése szerint. Ez a világnézet nem a mi világnézetünk és pörbe is szállanánk vele, ha a versek művészi allegorizálása nem adna módot arra, hogy mindenki a maga világnézetét olvassa bele Szabó Lőrinc kétélű szavaiba, amelyek megelevenülnek az irodalomra érzékeny lelkekben.

(Zolnai Béla)

Magyarok 1922. június 25.